

บทที่ 3

วิธีวิจัย

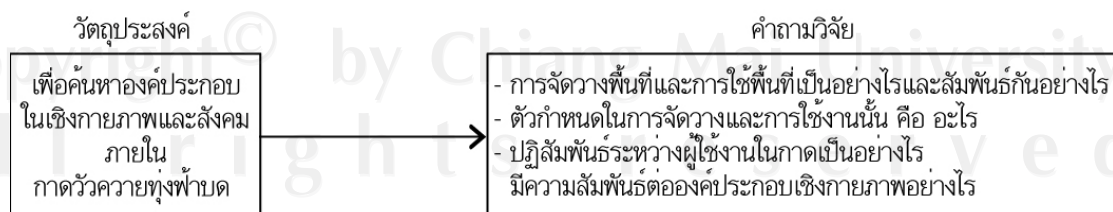
ในการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเพื่อมุ่งหาข้อมูลเชิงลึกของลักษณะทางกายภาพและสังคม ของ กาดวัวควายทุ่งฟ้าบด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การ ใช้การสังเกตการอย่างมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) เป็นหลักในการเก็บข้อมูล มีการดำเนินงานตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 การออกแบบวิธีการศึกษา

การออกแบบวิธีวิจัยได้พิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการศึกษาเป็นหลัก เพื่อสร้างคำถาม วิจัยจากวัตถุประสงค์ ที่ประกอบด้วย 1) เพื่อค้นหาองค์ประกอบในเชิงกายภาพและสังคมภายใน กาดวัวควาย 2) เพื่อหาอัตลักษณ์พื้นถิ่นของกาดวัวควายทุ่งฟ้าบด 3) เพื่อหาแนวทางอนุรักษ์อัต ลักษณ์พื้นถิ่นของกาดวัวควายทุ่งฟ้าบด เพื่อการท่องเที่ยวชุมชนและเป็นแนวทางแก้คานัดพื้นที่ อื่นๆ

ในการศึกษาได้สร้างคำถามวิจัยขึ้นมาจากวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

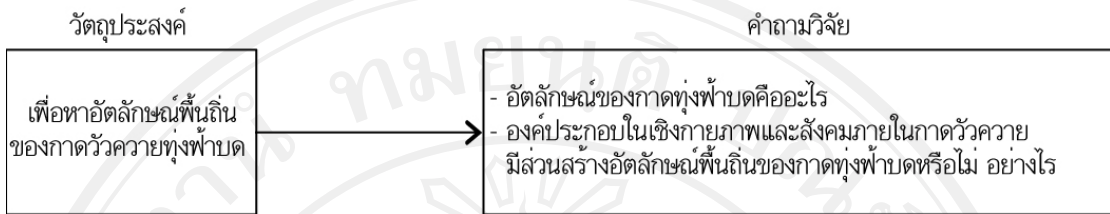
- 1) เพื่อค้นหาองค์ประกอบในเชิงกายภาพและสังคมภายในกาดวัวควาย มีคำถามวิจัยดังนี้
 - การจัดวางพื้นที่และการใช้พื้นที่เป็นอย่างไรและสัมพันธ์กันอย่างไร
 - ตัวกำหนดในการจัดวางและการใช้งานนั้น คือ อะไร
 - ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้งานในกาดเป็นอย่างไร มีความสัมพันธ์ต่อองค์ประกอบเชิง กายภาพอย่างไร

ภาพ 3-1 คำถามวิจัยจากวัตถุประสงค์ที่ 1

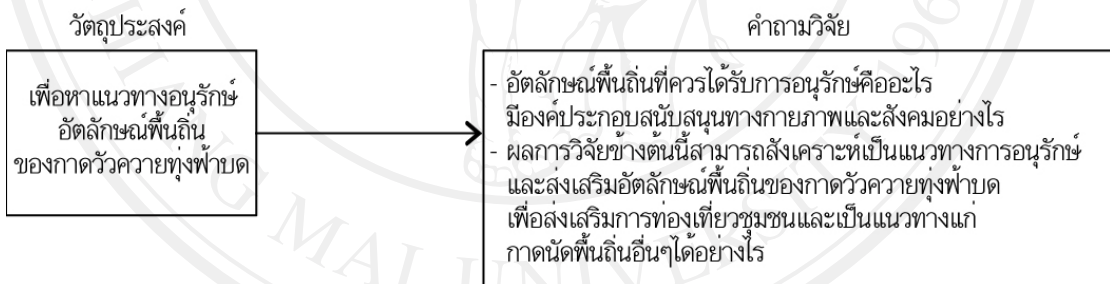
- 2) เพื่อหาอัตลักษณ์พื้นถิ่นของกาดวัวควายทุ่งฟ้าบด มีคำถามวิจัย คือ
 - อัตลักษณ์ของกาดทุ่งฟ้าบดคืออะไร

- องค์ประกอบในเชิงกายภาพและสังคมภายในภาคีความมีส่วนสร้างอัตลักษณ์พื้นที่ถิ่นของภาคีทุ่งฟ้าบดหรือไม่ อย่างไร

ภาพ 3-2 คำถามวิจัยจากวัตถุประสงค์ที่ 2

- 3) เพื่อหาแนวทางอนุรักษ์อัตลักษณ์พื้นที่ถิ่นของภาคีความมีส่วนสร้างอัตลักษณ์พื้นที่ถิ่นของภาคีทุ่งฟ้าบดมีคำถามวิจัย ดังนี้
- อัตลักษณ์พื้นที่ถิ่นที่ควรได้รับการอนุรักษ์คืออะไร มีองค์ประกอบสนับสนุนทางกายภาพและสังคมอย่างไร
 - ผลการวิจัยข้างต้นนี้สามารถสังเคราะห์เป็นแนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริมอัตลักษณ์พื้นที่ถิ่นของภาคีความมีส่วนสร้างอัตลักษณ์พื้นที่ถิ่นของภาคีทุ่งฟ้าบด เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน และเป็นแนวทางแก่ภาคีพื้นที่ถิ่นอื่นๆได้อย่างไร

ภาพ 3-3 คำถามวิจัยจากวัตถุประสงค์ที่ 3

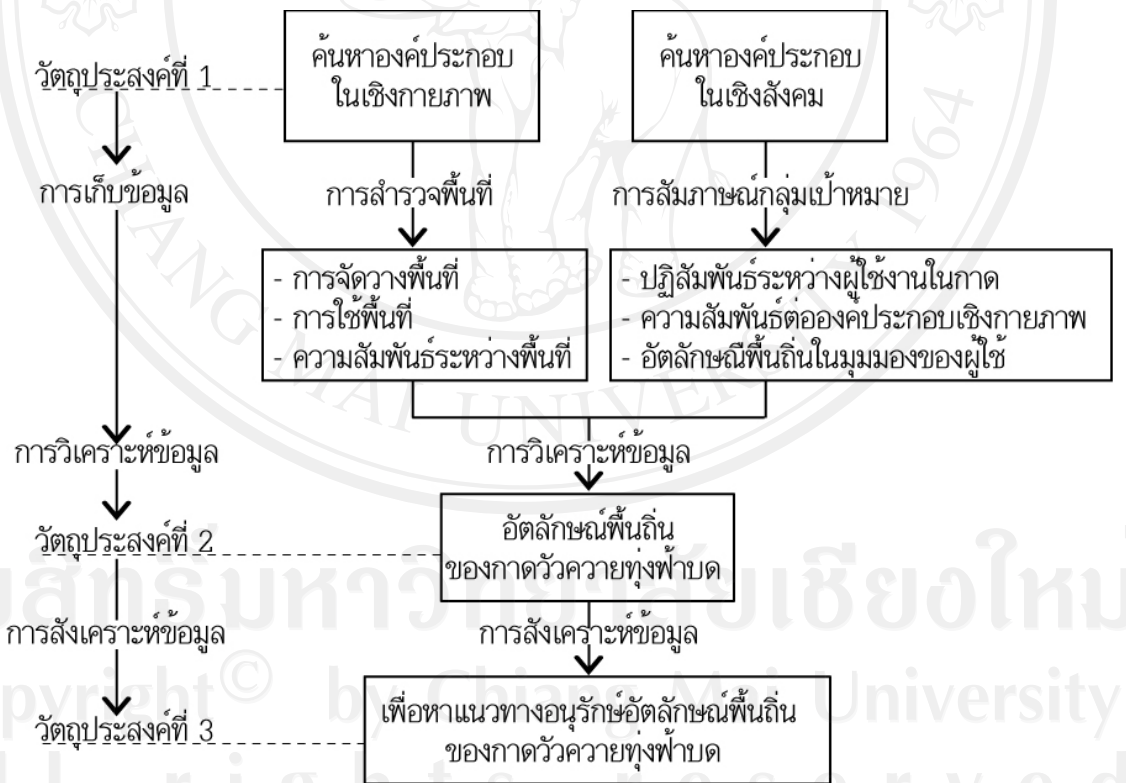
สำหรับคำถามวิจัยจากวัตถุประสงค์ที่ 1 ในส่วนคำถามเกี่ยวกับเชิงกายภาพ ทำการเก็บข้อมูลได้จากการสังเกตการมีส่วนร่วม โดยการสำรวจอาณาเขต การจัดแบ่งพื้นที่ การแบ่งรูปแบบร้านค้าและการจัดวางของร้านค้า การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดนี้เพื่อเป็นข้อมูลทางกายภาพของภาคี นำไปใช้ในการศึกษาลักษณะทั่วไปทางกายภาพ

ในส่วนคำถามเกี่ยวกับเชิงสังคม เป็นการเก็บข้อมูล จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ของกลุ่มผู้ใช้ในพื้นที่ เพื่อการเก็บข้อมูล ของการจัดพื้นที่และการใช้บริการในภาคีในรายละเอียดยิ่งขึ้น โดยเป็นการเก็บข้อมูลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในภาคี ทั้งพ่อค้าแม่ค้ากับลูกค้าและพ่อค้าแม่ค้าด้วยกันเอง เพื่อหาความสัมพันธ์ทางสังคมว่ามีผลต่อการส่งเสริมอัตลักษณ์พื้นที่ถิ่นของภาคีอย่างไรบ้าง และอัตลักษณ์พื้นที่ถิ่นของภาคีความมีส่วนสร้างอัตลักษณ์พื้นที่ถิ่นของภาคีทุ่งฟ้าบดในมุมมองของผู้ที่มาใช้พื้นที่ คืออะไร ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนนี้ใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพตามกรอบ คำถามในจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ทั้ง 2 ออกมาเพื่อให้ได้ข้อสรุปของ อັตลักษณ์พื้นถิ่นของภาคทุ่งฟ้าบด

เมื่อได้ผลการวิเคราะห์อັตลักษณ์พื้นถิ่นของภาคทุ่งฟ้าบดแล้ว ข้อมูลดังกล่าวจะนำมาสังเคราะห์เป็นแนวทางการออกแบบเพื่อนำมาใช้ในหาแนวทางอนุรักษ์และส่งเสริมสภาพแวดล้อมตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ต่อไป ได้ผลสรุปเป็นแนวทางการอนุรักษ์อັตลักษณ์พื้นถิ่นของภาค และแนวทางในการส่งเสริมอັตลักษณ์ของภาคให้คงอยู่ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนได้

ขั้นตอนในการศึกษานี้ การสังเกตการอย่างมีส่วนร่วมในภาคทุ่งฟ้าบดและการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ใช้พื้นที่ (พ่อค้า แม่ค้าและบุคคลทั่วไป) เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล ทางกายภาพทางสังคมของภาคและอັตลักษณ์พื้นถิ่นของภาค โดยข้อมูลทั้งหมดนี้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาอັตลักษณ์พื้นถิ่นของภาคทุ่งฟ้าบดและนำมาหาข้อเสนอแนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริมอັตลักษณ์พื้นถิ่นของภาคต่อไป อธิบายดังแผนภูมิที่ 3-4 ดังนี้

ภาพ 3-4 แผนการดำเนินงานวิจัย

3.2 การเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 3.2.1) การเก็บข้อมูลภาคสนาม และ 3.2.2) การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.1 การเก็บข้อมูลภาคสนาม

การสำรวจพื้นที่ภายในภาคครัว ครัวทุ่งฟ้าบด เพื่อค้นหาองค์ประกอบเชิงกายภาพในเรื่องการใช้พื้นที่และตัวกำหนดในการจัดวางและการใช้งานนั้นเนื่องจากภาคครัวทุ่งฟ้าบด เป็นภาคนัดที่เปิดเฉพาะวันเสาร์จึงทำการเก็บข้อมูลสัปดาห์ละ 1 ครั้งต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 12 สัปดาห์

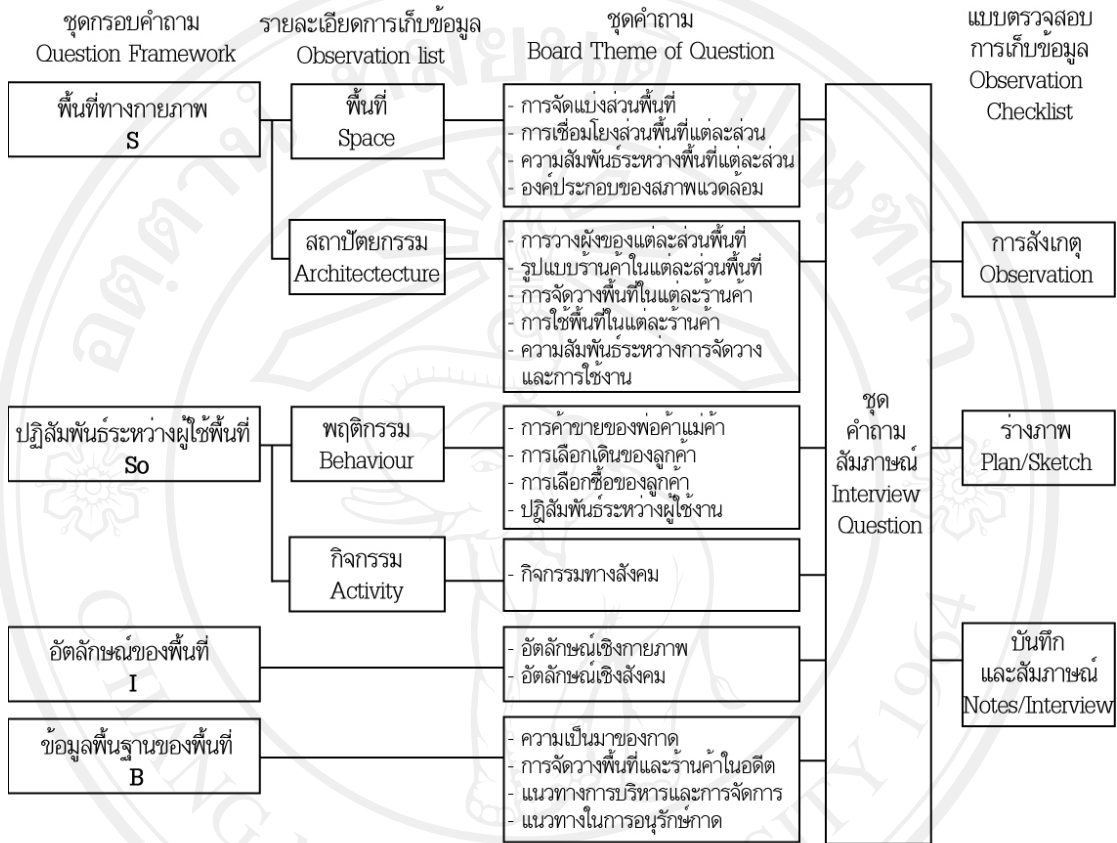
ก่อนการลงพื้นที่เพื่อทำการเก็บข้อมูล ได้มีการเตรียมชุดกรอบคำถาม (Question Framework) เพื่อเป็นกรอบในการเก็บข้อมูล และการเก็บข้อมูลอย่างคุ้มค่าเวลามากที่สุด โดยการนำคำถามวิจัยมา แยกย่อยคำถามในแต่ละข้อให้ละเอียดถึงให้ได้ถึงคำถามย่อยที่นำไปสู่ข้อมูลที่ต้องการใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

จากคำถามวิจัย สามารถแบ่งเป็นหัวข้อใหญ่ในการเก็บข้อมูล เพื่อสะดวกและช่วยการทำความเข้าใจในการเก็บข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ กรอบใหญ่ของหัวข้อเก็บข้อมูลแบ่งเป็นกลุ่ม และมีการใส่รหัสย่อเพื่อการจำและบันทึกได้ง่ายขึ้น ดังนี้

- 1) พื้นที่ทางกายภาพ (Space หรือ S) คือ การจัดวางพื้นที่และการใช้พื้นที่และตัวกำหนดในการจัดวางและการใช้งาน
- 2) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้พื้นที่ (Social Interaction หรือ So) คือ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คนที่มาใช้บริการในภาคครัว ครัวทุ่งฟ้าบด
- 3) อัตลักษณ์ของพื้นที่ (Identity หรือ I) คือ อัตลักษณ์พื้นถิ่นของภาคครัว ครัวทุ่งฟ้าบด
- 4) ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ (Background หรือ B) คือ ประวัติความเป็นมาของภาคและผู้ที่มาใช้งานภายในพื้นที่

การแบ่งหัวข้อออกเป็นส่วน เพื่อนำไปใช้ในการตอบคำถามวิจัยในแต่ละข้อ สะดวกต่อการเก็บข้อมูลเป็นชุดในการวิเคราะห์ข้อมูล ชุดกรอบคำถามทำออกมาในรูปแบบตารางย่อยแบ่งออกเป็น ส่วน มีรายละเอียดคือ รูปแบบการเก็บข้อมูล วิธีการเก็บข้อมูล ชุดคำถามในการเก็บข้อมูล ในส่วนของชุดคำถามเพื่อการสัมภาษณ์จะนำไปพัฒนาเป็นแบบสอบถามเพื่อใช้ในการทำชุดคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ต่อไป โดยมีส่วนแบบตรวจสอบการเก็บข้อมูลถึงข้อมูลที่ต้องการเก็บเป็นใน

รูปแบบใด เช่น เก็บข้อมูลด้วยการสังเกต การเก็บข้อมูลด้วยการร่างผังพื้นที่และภาพร่างทัศนียภาพ หรือการจดบันทึกและการสัมภาษณ์ ซึ่งทั้งหมดนี้สามารถแสดงรายละเอียดดังภาพ 3-5 ดังต่อไปนี้

ภาพ 3-5 ชุดกรอบคำถาม

จากรายละเอียดในการเก็บข้อมูลข้างต้น เป็นการเตรียมตัวเพื่อการเก็บข้อมูลเบื้องต้นในพื้นที่ เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นที่ทางกายภาพตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งขึ้น เพื่อนำข้อมูลที่ได้เป็นฐานข้อมูลในการสร้างคำถามในการสัมภาษณ์รายบุคคลต่อไป ซึ่งแบ่งการเก็บข้อมูลเป็นส่วน ดังต่อไปนี้

1) การเก็บข้อมูลเชิงพื้นที่ (Space)

การเก็บข้อมูลด้วยการร่างภาพผังพื้นที่และจดบันทึกรายละเอียดของพื้นที่เป็นหลัก ในแต่ละส่วนมีคำถามย่อยเพื่อการเก็บข้อมูลในรายละเอียดดังต่อไปนี้

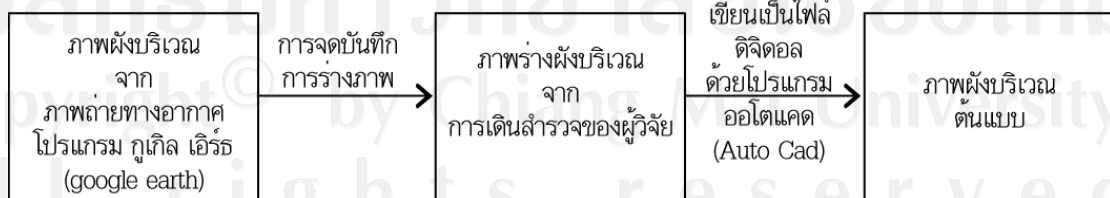
- การจัดแบ่งส่วนพื้นที่สินค้า
- การเชื่อมโยงส่วนพื้นที่แต่ละส่วน
- ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่แต่ละส่วน
- การวางผังของแต่ละส่วนพื้นที่

- รูปแบบร้านค้าในแต่ละส่วนพื้นที่
- การค้าขายของพ่อค้าแม่ค้า
- การเลือกเดินของลูกค้า

ส่วนพื้นที่

การเก็บข้อมูลพื้นที่ภาพถ่ายในส่วนข้อมูลด้านพื้นที่ ทำการเก็บข้อมูลของการร่างภาพผังบริเวณทั้งหมดก่อน เพื่อการสำรวจในแต่ละพื้นที่ได้สะดวกและเป็นระบบ มีกระบวนการในการจัดการการเก็บข้อมูลผังบริเวณในแต่ละประเภท ดังนี้

- นำภาพถ่ายทางอากาศของ กาดวัว ควายทุ่งฟ้าบด เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการร่างเส้นทางและการจัดตั้งร้านค้าทั้งหมดภายในอาณาเขตบริเวณของกาด ทั้งหมด
- เดินสำรวจพื้นที่จริงตามภาพถ่ายทางอากาศ วาดภาพเส้นทางที่ได้จากการเดินและเปรียบเทียบกับภาพถ่ายทางอากาศให้สมบูรณ์ ต่อจากนั้นจึงนำภาพร่างที่ได้ไปเปรียบเทียบกับภาพถ่ายทางอากาศในโปรแกรมออโตแคด (AutoCAD) เพื่อให้ได้ผังบริเวณที่เป็นลายเส้นที่ชัดเจนและสะดวกต่อการจัดบันทึกข้อมูลและวิเคราะห์ลงในผังบริเวณ
- ทำการสำรวจในพื้นที่จริงอีกครั้ง โดยการเปรียบเทียบแผนผังแต่ละรูปแบบที่ได้จากการเขียนในโปรแกรมออโตแคด เพื่อการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์และความสะดวกต่อการบันทึกข้อมูลจริงลงในแผนผัง
- เมื่อได้ผังบริเวณที่ใช้ในการเก็บข้อมูล นำผังที่ได้ลงสู่พื้นที่จริงและทำการเก็บข้อมูลภาพผังบริเวณในละรูปแบบที่ได้กำหนดไว้ข้างต้น โดยการทำการ เช็จุดสีแบ่งตามประเภทในแต่ละชุดข้อมูลของภาพผังบริเวณ

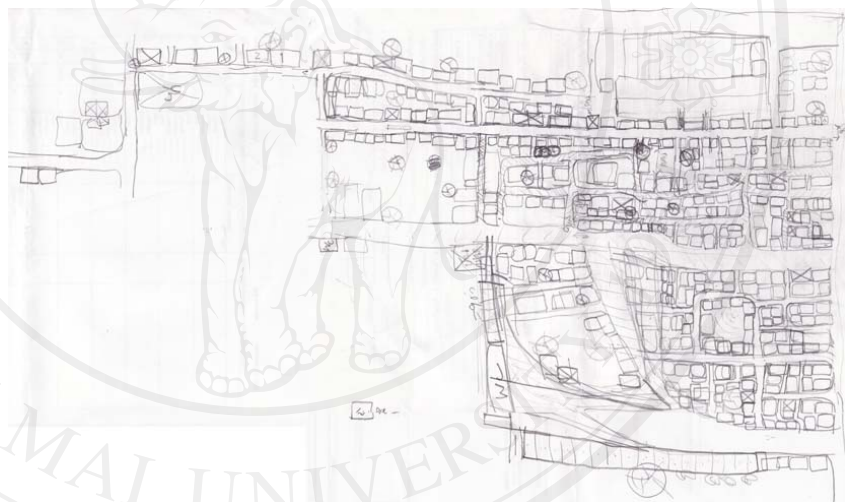

ภาพ 3-6 กระบวนการสร้างผังบริเวณของกาดวัวควายทุ่งฟ้าบด

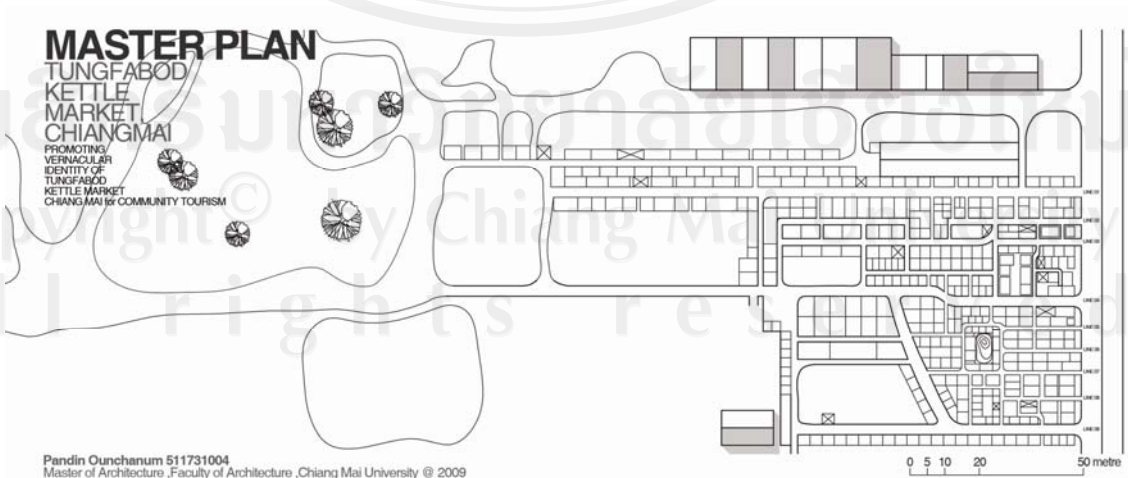
กระบวนการสร้างผังบริเวณของกาดวัวควายทุ่งฟ้าบด

ภาพ 3-7 ภาพถ่ายทางอากาศของกาดวัวควายทุ่งฟ้าบด

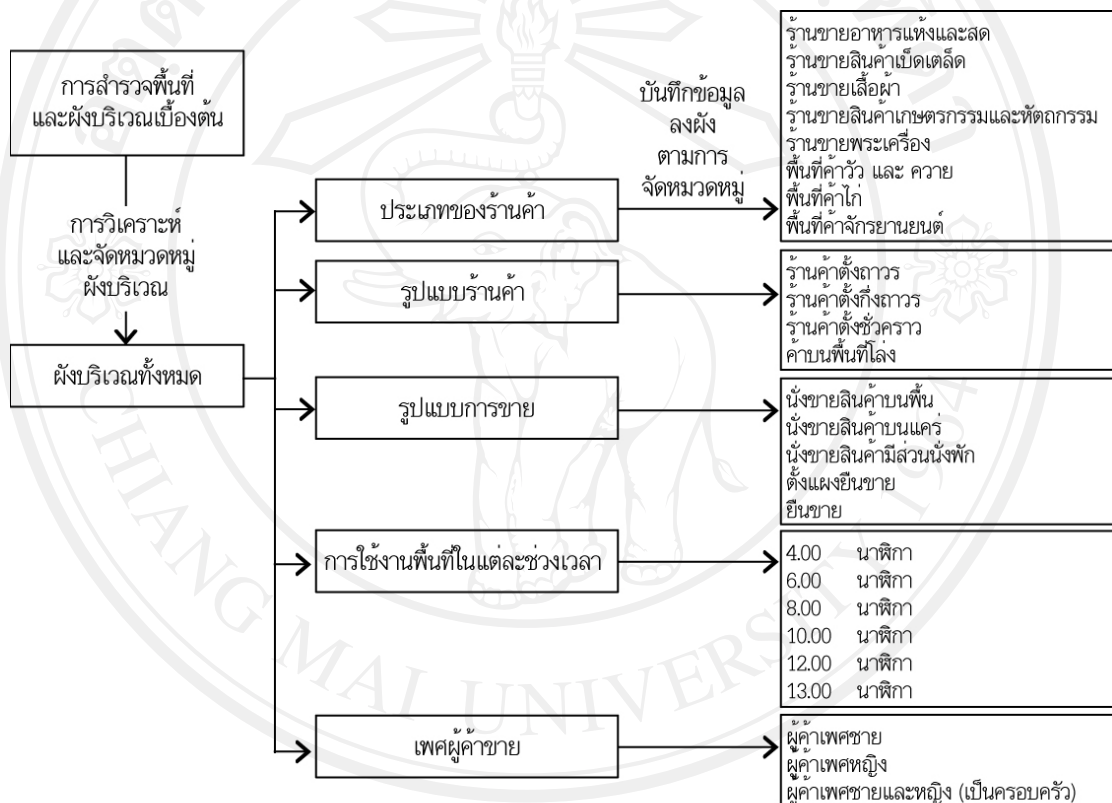

ภาพ 3-8 ภาพร่างผังบริเวณจากการเดินสำรวจของผู้วิจัย

ภาพ 3-9 ผังบริเวณของกาดวัวควายทุ่งฟ้าบดที่เขียนด้วยโปรแกรมออโตแคด

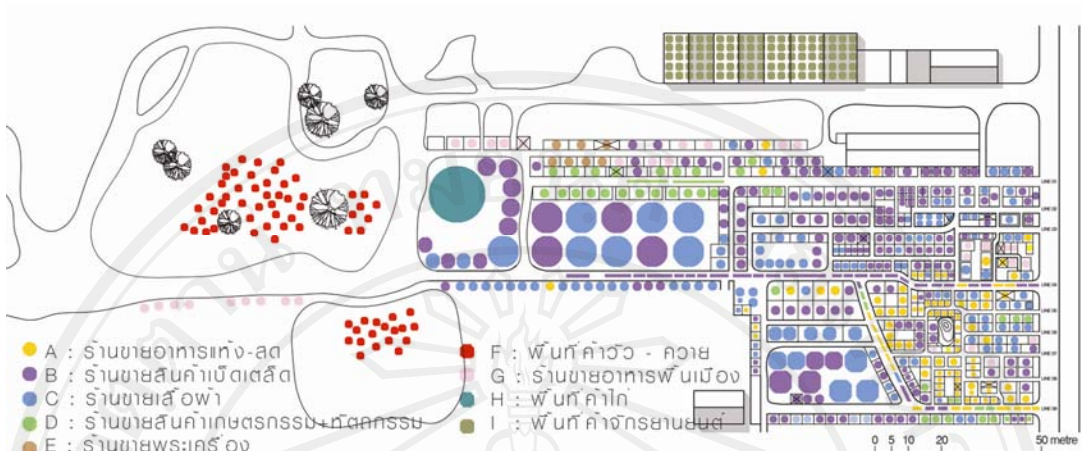
จากการสำรวจพื้นที่เบื้องต้น สามารถแบ่งกลุ่มภาพผังบริเวณออกเป็นแต่ละหัวข้อที่นำมาใช้ในการตอบคำถามวิจัยในส่วนพื้นที่ทางกายภาพ พื้นที่เชิงสังคม และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้งาน แบ่งออกเป็น 5 แผนผังบริเวณ 1)ประเภทของร้านค้า 2)รูปแบบร้านค้า 3)รูปแบบการขาย 4) การใช้งานพื้นที่ในแต่ละช่วงเวลา 5) เพศผู้ค้าขาย ซึ่งในแต่ละแผนผังจากการสำรวจพื้นที่ที่สามารถแบ่งกลุ่มออกเป็นหมวดหมู่ย่อย เพื่อการจัดกลุ่มและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปดังภาพ 3-10 ดังนี้

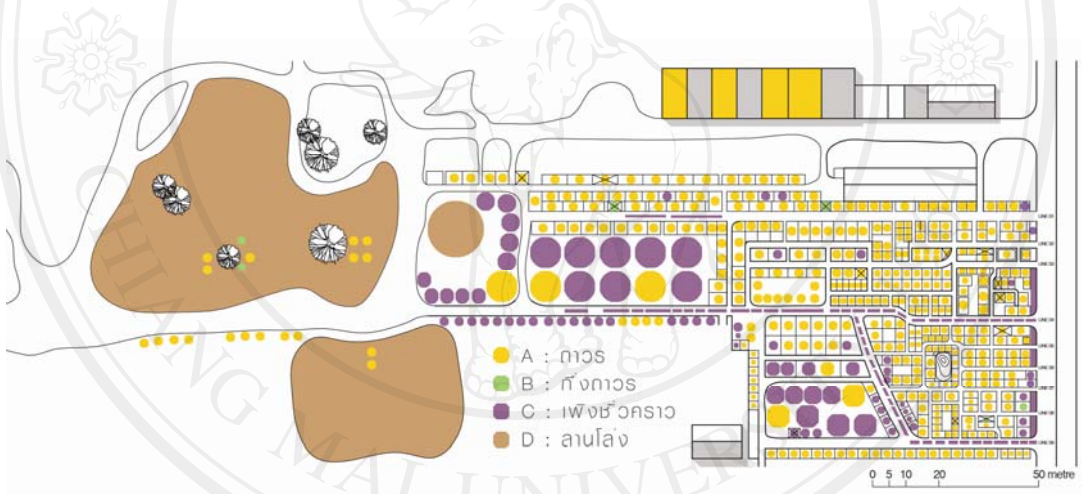
ภาพ 3-10 การจัดหมวดหมู่ของผังบริเวณทั้งหมดของภาควัดควายทุ่งฟ้าบด

ข้อมูลจากภาพ 3-10 เป็นการแบ่งหมวดหมู่ของผังบริเวณ เป็นข้อมูลที่น่าไปใช้ในการวิเคราะห์ในพื้นที่ทางกายภาพและสังคม และเป็นฐานข้อมูลในการสัมภาษณ์ต่อไป

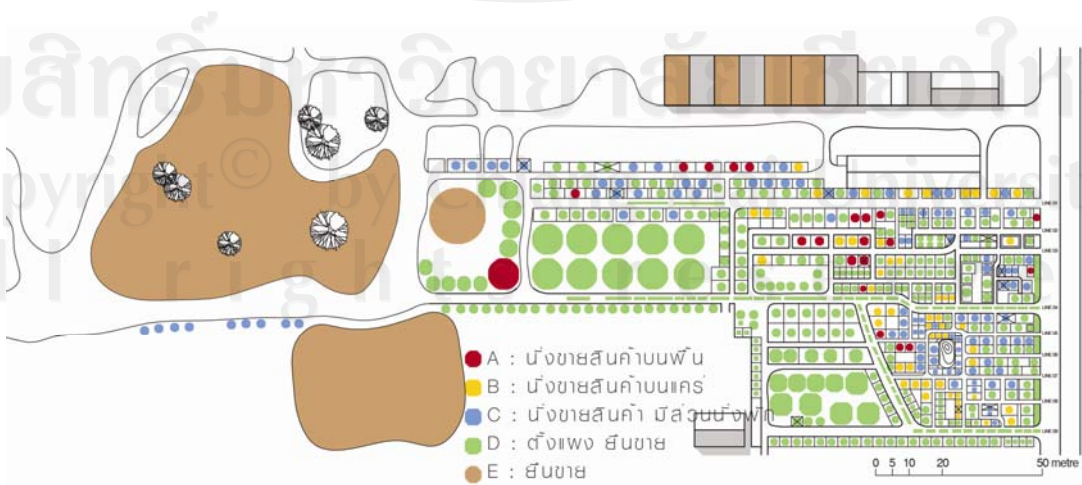
การบันทึกข้อมูลลงในแผนผังแต่ละหมวดหมู่

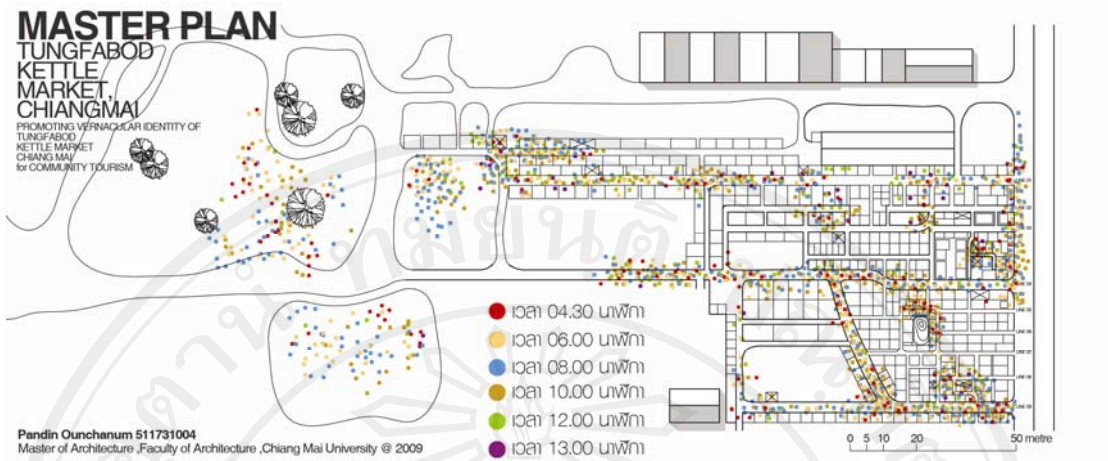
ภาพ 3-11 ผังบริเวณประเภทของร้านค้า

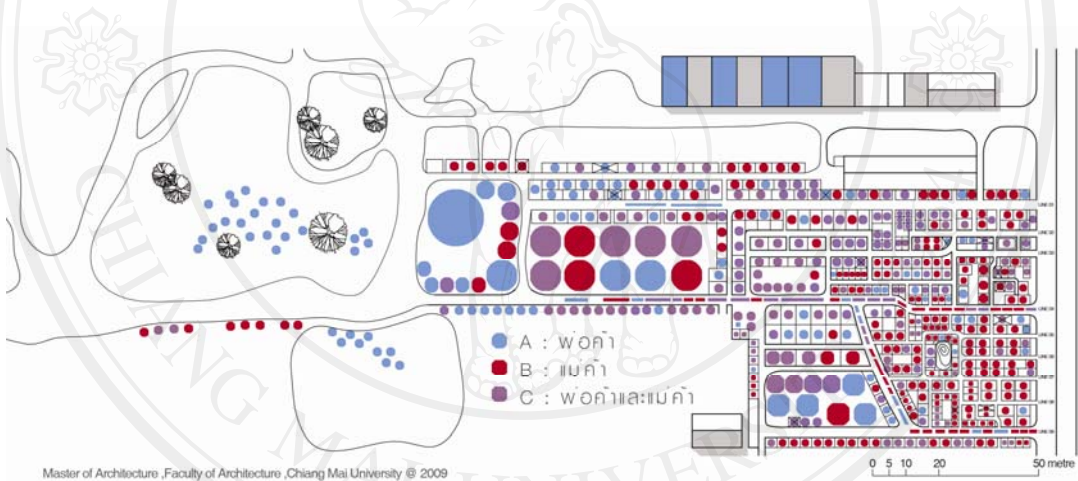
ภาพ 3-12 ผังบริเวณรูปแบบร้านค้า

ภาพ 3-13 ผังบริเวณรูปแบบการขาย

ภาพ 3-14 ผังบริเวณการทำงานพื้นที่ใช้แต่ละช่วงเวลา

ภาพ 3-15 ผังบริเวณเพชผู้ค้า

2) การเก็บข้อมูลสถาปัตยกรรม (Architecture)

จากการสำรวจเบื้องต้นในผังบริเวณของรูปแบบร้านและรูปแบบการค้า ที่มีการแบ่งออกเป็นหมวดหมู่ นำมาเป็นชุดข้อมูลเพื่อการแบ่งกลุ่มในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ใช้พื้นที่ในแต่ละส่วน และร่างภาพผังบริเวณร้านค้าและรายละเอียดของการใช้พื้นที่ ที่ได้แบ่งไว้ดังภาพ 3-10 ในส่วนต่อไป

3.2.2 การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายภายในภาค

จากการพิจารณาข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเบื้องต้นและการเก็บข้อมูลผังบริเวณภาควัวควายทุ่งฟ้าบด นำมาใช้สร้างเป็นชุดคำถามในการสัมภาษณ์กับกลุ่มบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้พื้นที่ภายในภาคทุ่งฟ้าบด โดยแบ่งได้ออกเป็น 3 กลุ่มเป้าหมาย 1) เจ้าของภาค 2) พ่อค้า แม่ค้า 3) ผู้ซื้อ ผู้ติดตามและบุคคลทั่วไป สรุปข้อมูลกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ดังตารางที่ 3-1

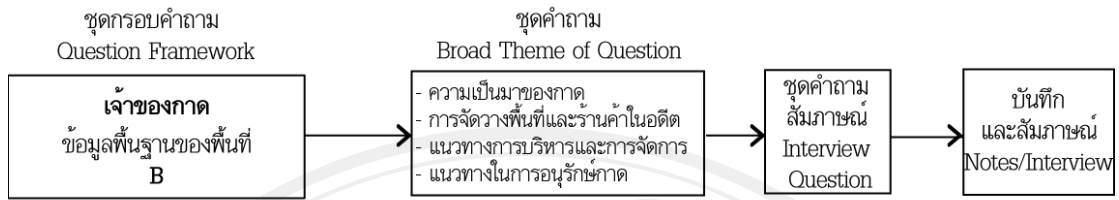
กลุ่มเป้าหมาย	ชาย	หญิง	ชายและหญิง	ความถี่	ร้อยละ
เจ้าของภาค	0	1	0	1	1.54
ผู้ค้าขาย	14	10	7	31	47.69
ลูกค้าและบุคคลทั่วไป	19	14	0	33	50.77
รวม	33	25	7	65	100

ตาราง 3-1 กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ในภาควัวควายทุ่งฟ้าบด

ในแต่ละกลุ่มจะมีชุดคำถามและวิธีการคัดเลือกผู้สัมภาษณ์ที่แตกต่างกัน ซึ่งอธิบายรายละเอียดในแต่ละกลุ่มเป้าหมายดังนี้

1) เจ้าของภาค

ในส่วนของเจ้าของภาค เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการตั้งชุดคำถามที่ได้จากคำถามวิจัย และชุดกรอบคำถามในการสัมภาษณ์ข้อมูลต่างๆ ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของภาค พัฒนาการของภาคที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา การจัดแบ่งพื้นที่ การจัดการและการคัดกรองผู้ค้า และแนวคิดในการอนุรักษ์ภาคให้คงอยู่ถึงปัจจุบัน

ภาพ 3-16 ลำดับการสร้างชุดคำถามของเจ้าของภาค

2) พ่อค้าและแม่ค้า

จำนวนพ่อค้าแม่ค้าในภาคมีทั้งหมดประมาณ 500 กว่าร้าน การคัดเลือกผู้สัมภาษณ์จากกลุ่มนี้มาจากการแบ่งประเภทของชนิดสินค้าที่พ่อค้าแม่ค้าขาย ในการสำรวจเบื้องต้นพบได้ว่า ในแต่ละกลุ่มชนิดของสินค้ามีความคล้ายคลึงหลายประการทั้งชนิดสินค้า รูปแบบร้านค้าและเพศของผู้ขายสินค้า วิธีการเลือกจึงใช้การสุ่มกลุ่มร้านค้าให้ครอบคลุมในแต่ละชนิดสินค้าประเภทละอย่างน้อย 3 ร้านค้าหรือมากกว่านั้น เนื่องจากการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคลจึงพิจารณาเลือก ให้กระจายตัวตามเพศและวัยด้วย

การเตรียมชุดคำถามเพื่อการตอบคำถามในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 2 ในการสัมภาษณ์กลุ่มพ่อค้าและแม่ค้า มีวิธีการดังนี้

- นำหัวข้อได้จาก ชุดกรอบคำถาม มาจัดเป็นหมวดหมู่ที่กำหนดไว้ เป็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ก่อนจะนำชุดคำถามสัมภาษณ์นี้ไปใช้ในการสัมภาษณ์จริง ต้องทำแบบคำถามทดสอบ (Pre-test) เพื่อนำชุดคำถามนี้ไปทดลองสัมภาษณ์ผู้คนในภาคก่อน ทำการตรวจสอบคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์
- เมื่อได้ชุดคำตอบจากการทำแบบสัมภาษณ์ทดสอบแล้วจึงนำชุดคำตอบมาตรวจสอบ ว่าสามารถตอบคำถามของการวิจัยที่ตั้งไว้ในส่วนนี้ได้ทั้งหมดหรือไม่ขาดข้อมูลในส่วนใด เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุง ชุดคำถามสัมภาษณ์กับกลุ่มพ่อค้าและแม่ค้าให้สมบูรณ์เพื่อให้ได้คำตอบที่ครบถ้วนและเป็นการประหยัดเวลาในการเก็บข้อมูล

คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์นั้น นำมาจากชุดกรอบคำถาม แบ่งออกเป็นหัวข้อตามที่กำหนดไว้ คือ พื้นที่ทางกายภาพ (S) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้พื้นที่ (So) อัตลักษณ์ของพื้นที่ (I) และข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ (B) โดยเป็นหัวข้อหรือแนว (Subject/Theme) เพื่อให้ได้คำตอบที่ไม่ได้จำกัดอยู่ในกรอบเกินไป มีหัวข้อที่ถามคำถามดังต่อไปนี้

พื้นที่ทางกายภาพ (S)

- รูปแบบร้านค้า และการจัดวางพื้นที่ภายในร้านค้า
- สาเหตุของการจัดรูปแบบร้านค้า
- ความพอใจที่มีต่อการจัดวางร้านค้า

การสัมภาษณ์เพื่อค้นหารูปแบบในการตั้งร้าน วัสดุ และ การจัดรูปแบบร้านค้า เนื่องจากเจ้าของภาคจะให้เช่าเพียงพื้นที่เท่านั้น ในส่วนของร้านค้าเป็นหน้าที่ให้การจัดตั้งร้านของผู้ค้าเอง ดังนั้น ผู้ค้าจะสามารถออกแบบรูปแบบร้านค้าและการจัดวางได้ตามสะดวกตามการใช้งานของเจ้าของร้าน ในส่วนนี้ จะมีการร่างภาพผังและรายละเอียดการของจัดวางพื้นที่ เพื่อใช้ในการอธิบายในรายละเอียดของร้านค้าในแต่ละรูปแบบ โดยมีการร่างภาพดังนี้

- ผังร้านค้า (Plan)
- รูปตัดร้านค้า (Section)
- รายละเอียดที่น่าสนใจในร้านค้า (Detail)

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้พื้นที่ (So)

- บุคลิกภาพและภาษา
- ความสัมพันธ์กับลูกค้า
- ความสัมพันธ์ระหว่างร้านค้า
- เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มค้าที่ใช้งานในพื้นที่ของร้านค้าภายในภาค

อัตลักษณ์ของพื้นที่ (I)

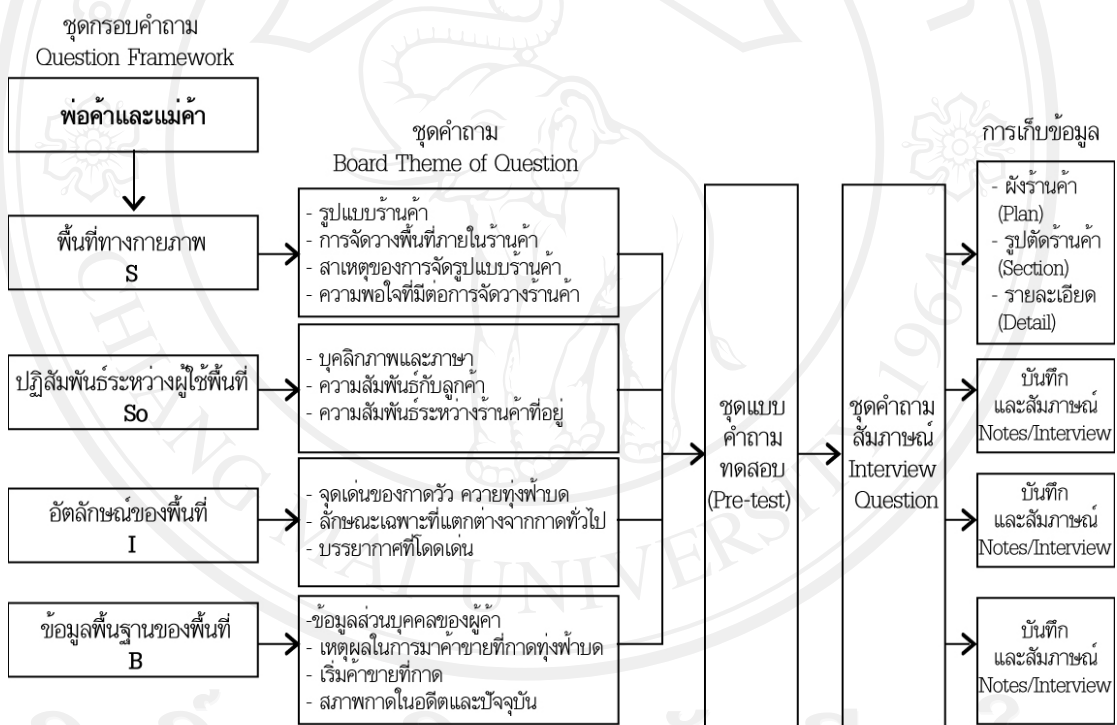
- จุดเด่นของภาคหัว ควายทุ่งฟ้าบด
- ลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากภาคทั่วไป
- บรรยากาศที่โดดเด่น

คำถามส่วนของอัตลักษณ์ ไม่สามารถถามได้โดยตรงเนื่องจาก ผู้ค้าทั่วไป มีอายุมาก และไม่สามารถเข้าใจได้ถึงคำว่า “อัตลักษณ์” ที่เป็นคำเฉพาะ หากต้องอธิบายความหมายก่อนการสัมภาษณ์เป็นการเสียเวลาและเป็นการทำความเข้าใจให้ลำบากขึ้น จึงทำการเลือกสรรคำถามที่ให้เข้าใจง่ายต่อการตอบคำถามด้วยภาษาที่ง่ายขึ้นและได้ความหมายตรงกับ คำว่า อัตลักษณ์ ได้แก่ จุดเด่น ลักษณะเฉพาะ ความแตกต่าง เพื่อให้ได้คำตอบถึง อัตลักษณ์ในสายตาของผู้ค้าขายที่ใช้งานในพื้นที่ ภาคทุ่งฟ้าบดเป็นเวลายาวนาน

ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ (B)

- ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ค้า ได้แก่ ชื่อ ที่อยู่ เพศ อายุ ชนิดสินค้า การเดินทางสู่ภาค
 - เหตุผลในการมาค้าขายที่ภาคทุ่งฟ้าบด เริ่มค้าขายที่ภาคเมื่อไร
 - เปรียบเทียบสภาพภาคในอดีตและปัจจุบัน
- เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ค้า เพื่อที่จะทราบประวัติความเป็นมาของผู้ค้ากับตัวภาค

การเก็บข้อมูลของพ่อค้าและแม่ค้าสามารถทำเป็นแผนการเตรียมชุดคำถามและรูปแบบการเก็บข้อมูลได้ดัง ภาพ 3-17

ภาพ 3-17 ชุดคำถามพ่อค้าและแม่ค้า

3) ผู้ซื้อ ผู้ติดตามและบุคคลทั่วไป

ผู้ถูกสัมภาษณ์กลุ่มนี้เป็นผู้ที่มาใช้บริการใช้ภาคในฐานะผู้ซื้อ คนเดิน คนทั่วไปที่มาเที่ยวชม เนื่องจากเป็นผู้ใช้บริการไม่มีที่ตั้งหลักแหล่งในภาคที่แน่นอน จึงใช้วิธีการคัดเลือกจากการสุ่มบุคคลในพื้นที่ตามชนิดสินค้าที่ขาย จำนวน 30 คนขึ้นไป ให้ครอบคลุม เพศ และวัย เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกเช่นเดียวกัน ในแต่ละบุคคลใช้เวลานานในการสัมภาษณ์ โดยการเตรียมชุดคำถาม

ของผู้ซื้อและบุคคลทั่วไปนี้ ทำการเตรียมการเตรียมชุดคำถามในการสัมภาษณ์ เหมือนดังชุดคำถามในการสัมภาษณ์ของพ่อค้าแม่ค้า โดยการทำแบบคำถามทดสอบ (Pre-test) เช่นเดียวกัน

คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ที่นำมาจากชุดกรอบคำถาม แบ่งออกเป็นหัวข้อตามที่กำหนดไว้ คือ พื้นที่ทางกายภาพ (S) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้พื้นที่ (So) อัตลักษณ์ของพื้นที่ (I) และข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ (B) โดยเป็นหัวข้อและแนว (Subject/Theme) เช่นเดียวกัน เพื่อให้ได้คำตอบที่ไม่ได้อยู่ในกรอบจนเกินไป มีคำถามดังต่อไปนี้

พื้นที่ทางกายภาพ (S)

- ร้านค้าและสินค้าเป้าหมายในการมาเดินกาดแห่งนี้
- รูปแบบร้านค้าที่ชื่นชอบ และเหตุผล
- รูปแบบการจัดวางพื้นที่ที่ผู้ซื้อชอบ และสะดวกสบายต่อการเลือกซื้อ

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้พื้นที่ (So)

- ความคิดเห็นต่อบุคลิกภาพและการสื่อสารของพ่อค้าแม่ค้า
- ลักษณะการเจรจาซื้อขายภายในร้านค้า
- เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ขายสินค้าและผู้ซื้อสินค้า

อัตลักษณ์ของพื้นที่ (I)

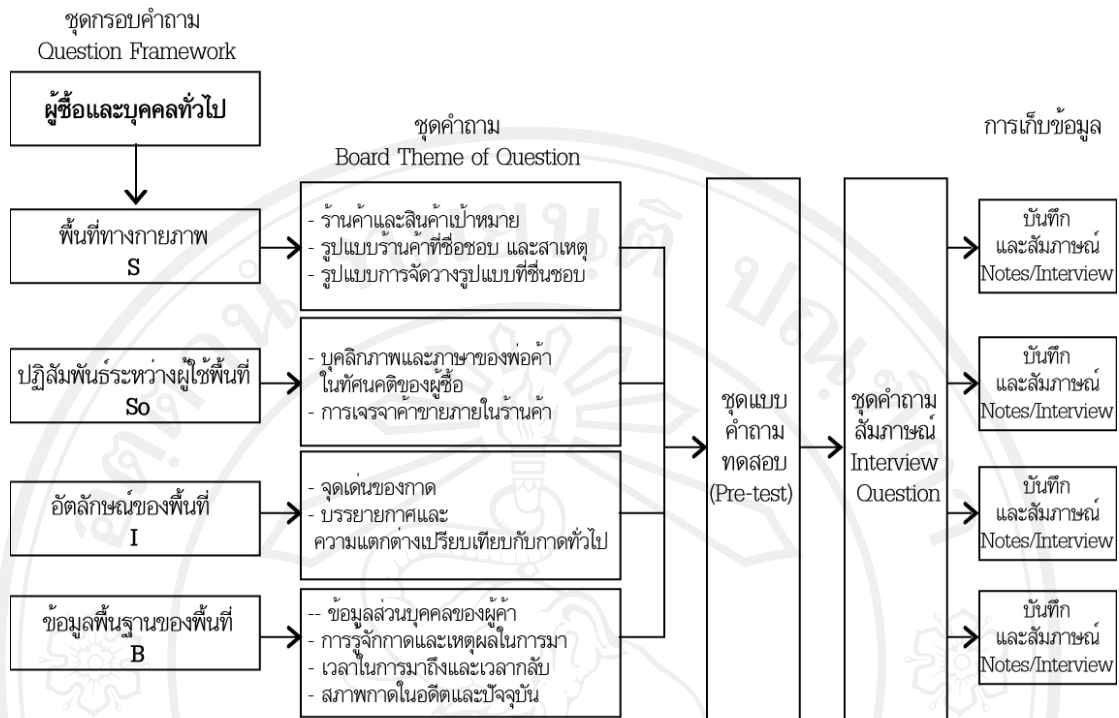
- จุดเด่นของกาด
- ลักษณะเฉพาะของกาด
- บรรยากาศและความแตกต่างเปรียบเทียบกับกาดทั่วไป

คำถามส่วนอัตลักษณ์ ไม่สามารถถามได้โดยตรงเนื่องจาก ผู้ซื้อส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าใจคำว่า อัตลักษณ์ ที่เป็นคำเฉพาะ จึงทำการเลือกสรรคำถามที่ให้เข้าใจง่ายต่อการตอบคำถาม และได้ความหมายตรงกับ คำว่า อัตลักษณ์ เพื่อให้ได้คำตอบในสายตาของผู้มาใช้บริการในพื้นที่

ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ (B)

- ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ค้า (ชื่อ ที่อยู่ เพศ อายุ ชนิดสินค้าที่ค้า การเดินทางสู่พื้นที่)
- การรู้จักกาดและเหตุผลในการมา
- เวลาในการมาถึงและเวลากลับ ความถี่ในการมา กาดต่อเดือน
- เปรียบเทียบสภาพกาดในอดีตและปัจจุบัน

เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้มาใช้บริการในพื้นที่ กรอบของการเก็บข้อมูลลูกค้าและบุคคลทั่วไปเป็นดังภาพ 3-18

ภาพ 3-18 ชุดคำถามผู้ซื้อ ผู้ติดตามและบุคคลทั่วไป

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดในข้อ 3.2 จะถูกนำมาจัดหมวดหมู่เพื่อนำมาวิเคราะห์และตอบคำถามวิจัยของวัตถุประสงค์ 1 และ 2 ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลสามารถจัดเป็นกลุ่มดังที่ได้แบ่งไว้ใน 3.2.1 คือ พื้นที่ทางกายภาพ (S) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้พื้นที่ (So) อัตลักษณ์ของพื้นที่ (I) และข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ (B) ของกลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 กลุ่ม เจ้าของตลาด พ่อค้าแม่ค้า และลูกค้าทั่วไป แบ่งเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) นำข้อมูลที่ได้จากการแบ่งหมวดหมู่ทั้งหมดมาทำการเข้ารหัส (Coding) ตามคำถามในแต่ละวัตถุประสงค์
- 2) นำข้อมูลพื้นที่ทางกายภาพ (S) และข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ (B) นำมาวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อตอบคำถามวิจัยของวัตถุประสงค์ที่ 1 ในเรื่ององค์ประกอบเชิงกายภาพของภาค
- 3) ข้อมูลปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้พื้นที่ (So) นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามวิจัยของวัตถุประสงค์ที่ 1 ในองค์ประกอบเชิงสังคมของภาค
- 4) นำข้อ 2 และ 3 มาวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างกายภาพและสังคมในการสร้างอัตลักษณ์พื้นที่ถิ่นของภาคว้าว ควบคู่กันไปด้วย

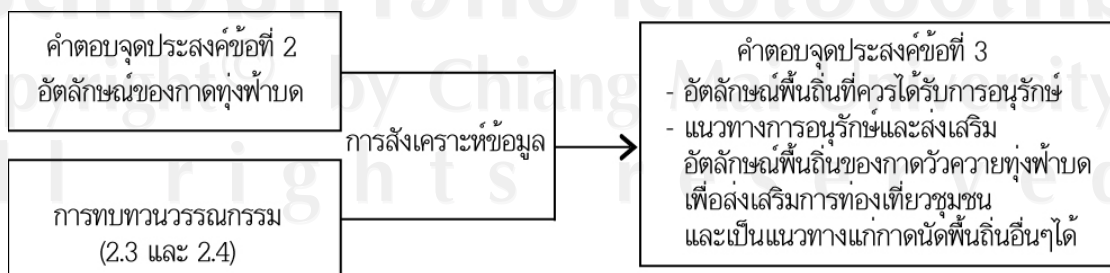
- 5) นำข้อมูลอัตลักษณ์ของพื้นที่ (I) จากผู้ถูกสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลและนำผลวิเคราะห์ที่ได้ไปเชื่อมโยงกับผลวิเคราะห์ในข้อที่ 4) เพื่อให้ได้ผลสรุปของอัตลักษณ์ของภาควิเวควายทุ่งฟ้าบด

ภาพ 3-19 การวิเคราะห์ข้อมูล

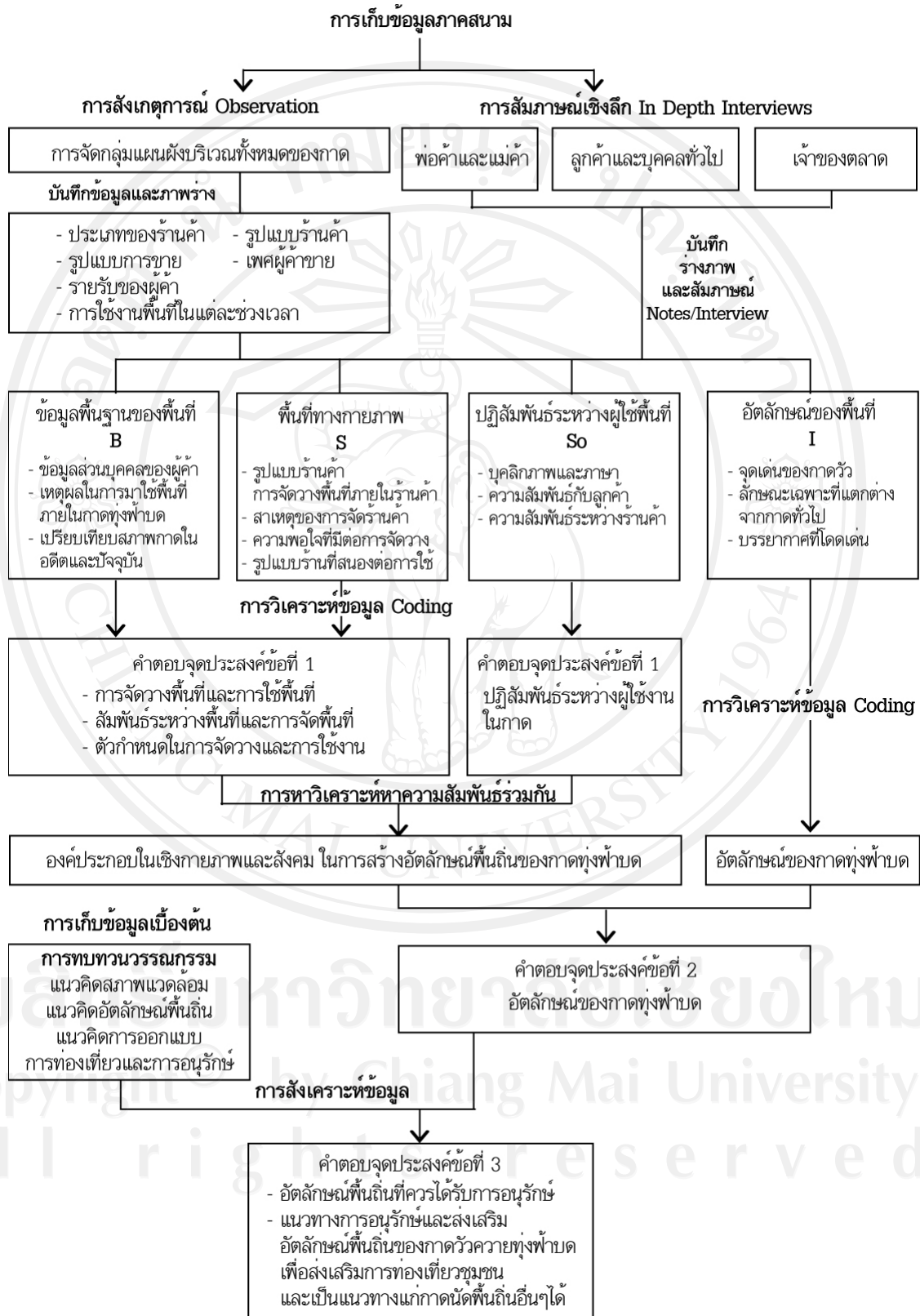
3.4 การสังเคราะห์ข้อมูล

การสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อการสร้างแนวทางในการอนุรักษ์และส่งเสริมอัตลักษณ์พื้นที่ถิ่นของภาควิเวควายทุ่งฟ้าบดเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนและเป็นแนวทางแก่ภาคพื้นถิ่นอื่นๆ จากการนำผลสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลใน 3.3 มาใช้ในการสังเคราะห์ร่วมกับแนวความคิดในเรื่องการออกแบบสภาพแวดล้อมการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์จากการทบทวนวรรณกรรมใน 2.3 และ 2.4

ภาพ 3-20 การสังเคราะห์ข้อมูล

สามารถสรุปเป็นแผนภูมิวิธีการดำเนินงานวิจัยทั้งหมดได้ ดังนี้

ภาพ 3-21 แผนภูมิวิธีการดำเนินงานวิจัยทั้งหมด

กล่าวโดยสรุป เนื้อหาของบทที่ 3 เป็นการนำเอาวัตถุประสงค์มาแจกแจงและวางแนวทางวิจัยให้ได้ข้อมูล โดยใช้กรอบทฤษฎีแนวคิดที่วางไว้ในกรอบทบทวนวรรณกรรม จะเห็นได้ว่า การได้มาซึ่งกระบวนการวิจัยมีหลักการ กระบวนการตามวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวางแนวทางวิจัยใช้การวางมโนทัศน์ (Mind Map) ของงานวิจัยอย่างมีลำดับขั้นตอน ซึ่งในบทต่อไปจะเป็นการนำข้อมูลจากภาคสนามมาตอบวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved